

K histórii a účinkovaniu rádu františkánov na Slovensku v kontexte ich dlhodobého pôsobenia v Nižnej Šebastovej

O pôsobení šebastovského františkánskeho rádu, jeho neobyčajne záslužných duchovných (náboženských) aktivitách medzi miestnymi obyvateľmi, ako aj významných kultúrnych, umeleckých či vedeckých aktivitách niektorých jeho členov v prospech celého Slovenska sme už podrobnejšie informovali v dávnejších číslach nášho periodika, konkrétne v rozsiahlom článku *Zabudnuté františkánske centrum viery a vzdelanosti* publikovanom na pokračovanie v dvoch číslach *Šebešských noviniek* z mája a augusta roku 2016. So životom miestnej františkánskej rehole a pohnutými osudmi jej členov súviseli však aj ďalšie články zo šebastovskej cirkevnej histórie uverejnené na stránkach *Šebešských noviniek*. Konkrétne išlo o články „*Rodinné striebro*“ *Šebastovčanov* (v čísle zo septembra 2017), *Zabudnutá „šebastovská vzbura“* (v čísle z februára 2018), článok *Páter Lukáš medzi Čiernymi barónmi s podtitulom Neznáme osudy šebastovského rodáka pátra Lukáša Ladislava Vrábeľa (25. 1. 1924 – 26. 10. 2009)* publikovaný na pokračovanie v dvoch číslach *Šebešských noviniek* z mája a septembra 2018, článok *Ludomil páter Murgaš (1920 – 1974) – posledný šebastovský františkán* (v čísle z februára 2020) či článok *Významný františkánsky hudobník a skladateľ obdobia baroka Georgius (Juraj) Zrunek (1736 Vnorovy na Morave – 1789 Nižná Šebastová)* uverejnený v čísle nášho periodika z februára 2022.

V súvislosti s dlhoročným pôsobením františkánskeho rádu v Nižnej Šebastovej zaiste nebude nezaujímavé priblížiť aspoň tie najdôležitejšie informácie o tom, kto vlastne boli františkáni, kedy a odkiaľ prišli na územie Slovenska, ktoré bolo v tom čase súčasťou Uhorska, ako sa delili a čomu všetkému sa v priebehu svojho pôsobenia na našom území venovali.

Významným zdrojom informácií o tomto mníšskom ráde je publikácia Vševlada Jozefa Gajdoša **Františkáni v slovenskej literatúre** vydaná Prvou katolíckou slovenskou jednotou v Clevelande v roku 1979, ktorú mi požičal na štúdium manželkin bratanec a aktuálne opätovne predstavený (provinciál) rádu slovenských františkánov so sídlom v Bratislave Juraj Andrej Mihály, začo mu patrí moja úprimná vďaka.

Podľa V. J. Gajdoša, autora štúdie **Prehľad dejín františkánov na Slovensku** uverejnenej v uvedenej publikácii, zastávali františkáni v histórii Slovenska nesporne významné miesto. Medzi rehoľami na Slovensku mali nepretržité trvanie od stredoveku. Začiatky ich účinkovania na našom území spadajú do prvej polovice 13. storočia a pokračovali v priebehu storočí až do osudného zatvárania kláštorov v roku 1950.



*Bývalý františkánsky kláštor, dnes sídlo Štátneho oblastného archívu v Prešove.
Foto: M. Bilý*

Počtom kláštorov a rehoľných členov patrili františkáni k najpočetnejším rehoľným spoločenstvám na Slovensku. V súvislosti s ich dlhodobými aktivitami, ktorým sa venovali v priebehu celej svojej existencie možno tvrdiť, že františkánske kláštory boli nielen centrami náboženského, ale aj kultúrneho života.

Aktivity františkánov sa však neobmedzovali iba na prostredie kláštorov. Vychádzajúc zo spôsobu života zakladateľa ich rehole sv. Františka z Assisi (zomrel r. 1226) a im vlastnej apoštolskej práce pôsobili aj mimo kláštorov a svojou službou výrazne vplývali na spôsob či charakter života ľudí, s ktorými prichádzali do kontaktu.

Históriu františkánov na Slovensku, konštatuje V. J. Gajdoš, nemožno vnímať izolovane; treba ju vidieť v kontexte dejín Uhorska, v rámci ktorého bolo územie Slovenska v minulosti dlhú dobu pevnou súčasťou. Prví františkáni prichádzali na územie dnešného Slovenska v prvej polovici 13. storočia z Nemecka spolu s nemeckými kolonistami, ktorých do Uhorska pozývali vtedajší uhorskí panovníci. Ich prvými strediskami na Slovensku boli Trnava (pred rokom 1238), Nitra (pred rokom 1248), Bratislava (okolo roku 1250), Košice (okolo roku 1400), Hlohovec (1465) atď.

V stredoveku existovali františkánske kláštory na území dnešného východného Slovensku aj v Levoči a Spišskej Novej Vsi (pred rokom 1310), vo Vranove (pred rokom 1397) a v Solivare (pred rokom 1482). Hoci podľa historických prameňov nemali spomínané kláštory dlhé trvanie, sú dôkazom skorého prenikania františkánstva na naše územie.

Františkáni, ktorí prichádzali na územie Slovenska z Nemecka, patrili k stúpencom miernejšieho smeru najmä vzhľadom na zachovanie chudoby. Boli nazývaní **františkáni konventuáli**. Druhá skupina františkánov prišla do Uhorska (vrátane územia Slovenska) v 14. storočí v spoločnosti balkánskych Slovanov z Bosny, ktorí sem prichádzali pod tlakom tamojšieho vpádu Turkov a budovali kláštory aj na našom území. Boli stúpenkami prísnejšieho režimu františkánskeho života a označovaní názvom **františkáni observanti**. Spočiatku boli organizačne podriadení bosenskej „vikárii“, no v roku 1444 sa osamostatnili a zriadili uhorskú vikáriu (provinciu).

Najvyššie predstavenstvo rádu františkánov malo veľký záujem na zjednotení oboch skupín františkánov, t. j. konventuálov a observantov do jednej uhorskej provincie, k čomu však napriek naliehaniu nedošlo. Preto aj naďalej existovali vedľa seba dve samostatné provincie.

Významná zmena nastala v roku 1517, v ktorom sa *uhorská vikária observantov* zmenila na **Provinciu Najsvätejšieho Spasiteľa**; jej členovia sa nazývali **salvatoriáni**. Miernejšie orientovaní **konventuáli** si zriadili **Provinciu Panny Márie**, preto sa nazývali **mariáni**. Definitívne to potvrdila generálna františkánska kapitula v Španielsku v roku 1523. Takéto delenie františkánov na dve provincie (salvatoriánov a mariánov) platilo až do konca 19. storočia.

Charakteristickou črtou rehole františkánov bol fakt, že jej členovia nevlastnili žiadny majetok. Živobytie si zabezpečovali iba vlastnými rukami, vlastným umom a almužnou od miestneho obyvateľstva. Je preto zrejmé, že v dôsledku zložitých životných pomerov nemali dostatok finančných prostriedkov na zakladanie a stavbu vlastných kláštorov či kostolov. Boli preto odkázaní na pomoc ich cirkevnej vrchnosti (biskupi) alebo svetskej vrchnosti (šľachtici či iní dobrodinci).

Ani jeden z najstarších františkánskych kláštorov na území Slovenska (či už v Trnave, Nitre, Bratislave alebo v Košiciach) nemal trvalú kontinuitu a nepretržitú komunitu. Podľa pramenných materiálov boli pre ne pohromou najmä tatárske a husitské vpády, neskôr výpady Turkov a ich vyše storočie trvajúca okupácia Uhorska. Okrem vonkajších nepriateľov (inovercov) boli pre katolícku rehoľu františkánov vážnou hrozbou aj domáce povstania v priebehu 17. storočia namierené proti šíriacej sa katolizácii (rekatolizácii) zastrešenej katolícky orientovanou svetskou vrchnosťou (cisárom). Povstania proti cisárovi a jeho stúpencom i chránencom viedla protestantská šľachta. Výsledkom náboženskej nevraživosti bolo rabovanie alebo ničenie majetku kláštorov a neraz aj obeť na životoch medzi rehoľníkmi. Po ich potlačení cisárskymi vojskami došlo k nútenej obnove zničených pôvodných kláštorov a k výstavbe nových. Revolučné udalosti protestantov sa, bohužiaľ, zásadne dotkli aj šebastovského františkánskeho kláštora a jeho rehoľných bratov (informovali sme o nich v článku *Zabudnuté františkánske centrum viery a vzdelanosti II* publikovanom v augustovom čísle Šebešských noviniek z roku 2016).

Nebývalý rozmach budovania františkánskych kláštorov v 17. storočí zaznamenali obe jestvujúce františkánske provincie na Slovensku. V **Mariánskej provincii** boli obnovené alebo vybudované kláštory v Bratislave, Nitre, Trnave, Komárne a inde; teda žiadny na území východného Slovenska.

V **Salvatoriánskej provincii** františkánov boli obnovené alebo vybudované kláštory v Skalici (obnovený v r. 1606), v Hlohovci (obnovený v r. 1630) a inde na Slovensku. Na území východného Slovenska to boli kláštory v **Nižnom Šebeši** (vybudovaný v r. 1634), v Košiciach (obnovený v r. 1650), ďalšie novovybudované kláštory pribudli v Prešove (1655), v Humennom (1663), v Bardejove (1670), v Stropkove (1673) a v Levoči (1675). V 18. storočí vybudovali františkánsky kláštor v Rožňave (1732).

Doslova čiernym rokom v histórii niektorých františkánskych kláštorov na území Slovenska bol rok 1786, keď rozhodnutím cisára Jozefa II. došlo k zrušeniu aj viacerých kláštorov na území východného Slovenska, konkrétne v Humennom, Košiciach a Stropkove.

Uvoľňovanie disciplíny a trieštenie františkánov (čo súviselo so vznikom nových odnoží rôznych názvov) viedlo pápeža Leva XIII. v roku 1897 k reforme a zjednoteniu všetkých františkánov pod spoločným latinským názvom **Ordo Fratrum Minorum**, v slovenčine **Rehoľa menších bratov**.

Pretrvali však tri komunity (rodiny), podľa historických dokumentov právne uznané už v 16. storočí, ktoré mali svoje generálne vrchnosti. Prvú komunitu predstavovali **minoriti**; išlo o najpôvodnejšie spoločenstvo od čias sv. Františka. Členovia tejto komunity sa u nás nazývajú františkáni. Druhú komunitu tvorili **konventuáli**; jej členovia sa u nás nesprávne či neoprávnené nazývajú minoriti. Treťou komunitou boli **kapucíni**. Zásadným krokom pápeža bolo nesporne upevnenie disciplíny. Prísnejší režim života rehoľníkov sa akceptoval aj v kláštoroch na území Slovenska.

Podľa odbornej literatúry bol práve začiatok 20. storočia (rok 1900) nástupom zásadných zmien v organizácii života františkánskych rehoľ v Rakúsko – Uhorsku vrátane územia Slovenska. Po nariadení z Ríma došlo k reorganizácii františkánskych provincií, čo výrazne zasiahlo aj kláštory na našom území. Na základe uvedeného rozhodnutia bola zrušená oddávna jestvujúca **Salvatoriánska provincia**. K nej patrila väčšina slovenských kláštorov, z ktorých západoslovenské a stredoslovenské kláštory sa zaradili do **Mariánskej provincie** (nazývaní mariáni), zatiaľ čo kláštory na východnom Slovensku sa stali súčasťou **Provincie sv. Jána Kapistrána**, preto boli nazývaní **kapistráni**. Pre obe provincie platila v danej dobe už jednotná „sprísnená observancia“.

Ďalšia zásadná zmena súvisela s rozpadom Rakúsko – Uhorska po skončení prvej svetovej vojny v roku 1918. Delenie provincií na Mariánsku a Kapistránsku pretrvalo do 31. januára 1924. K tomuto dátumu (31. 1. 1924) sa viaže zriadenie *samostatnej slovenskej provincie* s obnoveným niekdajším názvom **Provincia Najsvätejšieho Spasiteľa**. V čele provincií stáli provinciáli. Sídлом niekdajšej Salvatoriánskej provincie boli striedavo Skalica, Hlohovec a maďarský Gyongyos. Sídлом obnovennej Salvatoriánskej provincie sa stal kláštor v Bratislave, v ktorom predtým sídlil provinciál Mariánskej provincie.

Spoločensko – politické zmeny súvisiace s rozpadom monarchie a vznikom spoločnej republiky Čechov a Slovákov priniesli pozitívny impulz aj do organizácie života a vzdelania františkánskych rehoľ na Slovensku. Veľký dôraz sa kládol najmä na kvalitnú prípravu klerikov, ktorá bola predpokladom kvalitného renomé františkánskej provincie.

Stále rastúce pastoračné potreby, pripomína V. J. Gajdoš, si žiadali výstavbu nových kláštorov, ktoré sa budovali najmä na perifériách väčších miest, kde zároveň vznikali aj nové farnosti. Špecifické postavenie v rámci Slovenska mala rezidencia **Sväzozemského komisariátu v Prešove**, ktorá tu vznikla v roku 1930. Okrem jestvujúceho chlapčenského internátu tu pôsobilo aj stredisko františkánskej tlače.

Známe politické udalosti **Viedenskej arbitráže z roku 1938**, po ktorej časť južného územia Slovenska od východu na západ pripadlo Maďarsku, výrazne zasiahli do života františkánskych kláštorov na tomto území. Šesť z nich sa dostalo pod správu maďarskej provincie. Pod správu slovenskej provincie sa vrátili až po skončení druhej svetovej vojny v roku 1945.

Zásadný, doslova likvidačný úder zasadili františkánom komunisti v noci z 13. na 14. apríla 1950. Všetkých františkánov vyviezli z kláštorov a sústredili ich v Svätom Beňadiku, Podolínci a inde. Sedemsto rokov existujúca františkánska rehoľa na Slovensku tak definitívne prestala existovať. Kláštorné priestory, ktoré po nej zostali, zmenili účel využitia. K oficiálnemu oživeniu františkánskej rehole došlo až po páde komunistického režimu u nás v roku 1989.

Niektorí z „ohybných“ členov rehole prešli po patričnom „preškolení“ do služieb diecézy; prišli na fary ako kapláni alebo správcovia farností. Niektorí ďalší boli sústredení na rôznych miestach a zapojení do manuálnych prác. Iným sa podarilo zamestnať v najrôznejších civilných povolaniach.

Členovia františkánskej rehole sústredení v kláštoroch žili a pracovali v hierarchizovanej štruktúre; mali v nej rôzne postavenie. Najvyšší post v rámci provincie zastával **provinciál** (provinciálny minister). Provinciála zastupoval **kustód**. Súčasťou provinciálnej správy boli ešte štyria **definitori** (poradcovia) a sekretár provincie. Jednotlivé posty sa obsadzovali na trojročné funkčné obdobie.

V čele každej miestnej kláštornej komunity stál jej predstavený - **gardián**, ktorý zodpovedal za jej fungovanie. Zástupcom gardiána bol **vikár**. Radoví členovia rehole sa delili na **pátrov** (vysvätení kňazi) a **frátrov** (bratia bez kňazskej vysviacky). Okrem nich boli súčasťou rehole aj **študenti klerici** (novici, filozofi, teológovia) pripravujúci sa na kňazské povolanie.

Pre všetkých členov františkánskej rehole platili v podstate rovnaké základné práva. V povinnostiach (pracovnej náplni) boli samozrejme isté odlišnosti vyplývajúce z ich postavenia v komunite. **Pátri** mali v pracovnej náplni pastoračnú v kláštorných kostoloch i na vidieku (vo farnosti), okrem toho sa venovali náboženskej výchove žiakov v školách, voľný čas venovali štúdiu kníh, hudby atď. **Frátri** mali v kompetencii ručné práce, ktoré vykonávali v prospech ostatných členov rehole. Boli medzi nimi neraz skvelí remeselníci a iní odborníci: stavitelia oltárov, reštaurátori, kuchári, cukrári atď.

(Pokračovanie v budúcom čísle.)

Marián Bilý

Ján Kočiščin (1947) – polstoročie s futbalom



Ján Kočiščin v súčasnosti.
Fotoarchív J.K.

Skôr narodení fintickí futbaloví pamätníci si Jána Kočiščina (1947) akiste pamätajú ako skvelého útočníka v miestnom futbalovom klube, ktorý úspešne reprezentoval od svojich sedemnástich rokov (od roku 1964) spolu so svojím starším bratom Jozefom až do odchodu na dvojročnú základnú vojenskú službu do Trebišova v roku 1967.

Starší šebastovskí futbaloví fanúšikovia si ho však zrejme budú pamätať aj ako dlhoročného futbalového rozhodcu, neskôr futbalového delegáta, možno si spomenú aj na jeho funkcionárske pôsobenie vo vedení šebastovského futbalového klubu v novovybudovanom areáli na Fintickej ulici, kde sa šebastovskí futbalisti usadili po odchode z bývalého pôsobiska na Pažičkách.

Ján Kočiščin pochádza zo štvorčlennej rodiny manželov Štefana a Heleny Kočiščinových, ktorá žila v susedných Finticiach, kde sa Janko narodil 28. apríla 1947. Futbalu a neskôr aj rozhodcovskej profesii sa aktívne venoval aj jeho starší brat Jozef. Od svadby so Šebastovčankou Máriou Komkovou (väčšina šebastovských starousadlíkov ju pozná pod menom Marta) v roku 1969 žije Ján Kočiščin už viac ako pol storočia, teda prevažnú časť svojho doterajšieho života, v Nižnej Šebastovej; možno ho preto právom pokladať za naturalizovaného Šebastovčana.

Na cestu za vzdelaním nastúpil Janko v rodných Finticiach, kde od roku 1953 navštevoval prvý stupeň (1. – 5. ročník) základnej školy. Ďalšie tri ročníky druhého stupňa (6. – 8. ročník) základnej školy absolvoval v Ľuboticiach, no záverečný 9. ročník základnej školy završil v novovybudovanej fintickej škole. V roku 1965 ukončil trojročné učňovské štúdiá v Prešove – odbor strojný zámočník. Práci so železom ostal verný v priebehu celého svojho profesionálneho života. Aby mohol v danom odbore úspešne napredovať, rozhodol sa v roku 1979 (v tom čase bol zamestnancom KovoSpracujúceho podniku v Prešove) absolvovať základný kurz zvárania elektrickým oblúkom. V roku 1985 absolvoval zväračský kurz vyššieho stupňa (zváranie elektrickým oblúkom B – E 165) v ČKD Praha a úspešne zvládol štátne zväračské skúšky. Týmto získal oprávnenie zvärača tlakových nádob a kotlov v závode ČKD Veľký Šariš. Po zániku strojárenského závodu vo Veľkom Šariši sa Ján Kočiščin zamestnal v podniku Aurex Prešov, v ktorom pôsobil až do dovŕšenia 65 rokov, keď sa rozhodol odísť do dôchodku. Vráťme sa však do rokov Jankovej mladosti.

Jeho futbalové začiatky, ako sme to už spomenuli, sú spojené s rodnou obcou – Finticami. Futbalu sa miestni chlanci vášnivo venovali nielen v čase vyučovania na hodinách telesnej výchovy, ale najmä vo voľnom čase po vyučovaní a splnení rodičmi určených povinností na rodinnom hospodárstve. Medzi Jankových spoluhráčov v tom čase najčastejšie patrili jeho futbaloví rovesníci Pavol Ferenc, Jozef Golda, najmä však František Maťufka, s ktorým si rozumel najlepšie. Futbalovej abecede sa priučal pod vedením trénera Jána Kašovského. Tréningy boli síce sporadické, napriek tomu medzi fintickými mladíkmi vyrástlo vďaka futbalovému talentu viacero skvelých futbalistov. Patril k nim aj Janko Kočiščin, ktorý už v mladom veku vynikal skvelým ovládaním základov futbalového umenia.

Jeho nesporný talent si čoskoro všimli aj futbaloví funkcionári miestnej Telovýchovnej jednoty Fintice, a tak futbalový benjamín Ján Kočiščin už ako sedemnášročný nastúpil na svoj prvý majstrovský zápas v mužstve dospelých. Súperom domácich futbalistov TJ Fintice vedených trénerom Jurajom Maťufkom, ako si aj po rokoch spomína, bolo vojenské futbalové mužstvo Dukla Sabinov. Fintický futbalový kolektív úspešne napredoval pod vedením trénera Halu, ktorý kladol veľký dôraz na kvalitnú fyzickú prípravu hráčov. Vďaka vrodilým futbalovým dispozíciám a tvrdému kondičnému tréningu sa Ján Kočiščin vypracoval na skvelého útočníka. Hrával na poste pravej spojky. Herne si najlepšie rozumel s Ladislavom Maňkošom a Jozefom Bačom, ktorí prišli do fintického klubu z Kapušian, no najmä s Jozefom Klačkom. Ten ho v zápasoch zásoboval presnými prihrávkami, po ktorých nasledovali Jankove šance a góly v bránke súpera.

Tri úspešne odohrané sezóny v miestnom futbalovom klube TJ Fintice (1964 – 1967) poskytli Jánovi Kočiščinovi príležitosť pokračovať v nastúpenej futbalovej ceste aj v čase základnej vojenskej služby. V priebehu jej dvojročného trvania pôsobil vo vojenskom futbalovom klube Dukla Trebišov, ktorá v tom čase účinkovala v II. triede okresnej futbalovej súťaže. Pravidelné tréningy a futbalové zápasy mu pomáhali udržiavať sa v dobrej kondícii a futbalovej forme v priebehu celej vojenskej služby až do jej ukončenia v roku 1969.

Krátko po návrate do civilu sa ešte v tom istom roku (1969) oženil so Šebastovčankou Máriou Komkovou. Týmto rozhodnutím sa mal nielen jeho manželský, ale aj futbalový život natrvalo spojiť s novým bydliskom a pôsobiskom rodiny – Nižnou Šebastovou. Plánované zámery sa mu však podarilo naplniť iba v rodinnom živote – po prvotnom prichýlení u svokrovcov sa manželia Kočiščinovci v roku 1973 usadili natrvalo v novostavbe rodinného domu na Železničnej ulici. Futbalové ambície v novom bydlisku sa mu však nepodarilo naplniť, hoci sa o to veľmi usiloval (ohlásil prestup z Fintíc do Nižnej Šebastovej); záujem oňho mal aj šebastovský futbalový klub vedený vtedajším trénerom Eduardom Holingom.

Aj keď so šebastovským futbalovým mužstvom absolvoval Janko Kočiščin viacero prípravných zápasov, jeho novou posilou sa, žiaľ, nestal. Domovský (fintický) futbalový klub mu prestup do šebastovského futbalového klubu, ktorý mal v tom čase vysoké renomé, zamietol.

Jankove veľké futbalové plány, t. j. pôsobiť v ambicióznom klube, v ktorom videl možnosť vlastného úspešného futbalového napredovania a ďalšieho herného rastu, sa po zamietavom postoji kompetentných futbalových funkcionárov TJ Fintice zo dňa na deň zrútili. Nová realita ho priviedla k zásadnému kroku. Rozhodol sa definitívne ukončiť skvelo rozbehnutú futbalovú kariéru; do klubu, v ktorom kedysi s futbalom začínal, sa už nevrátil.

Láska k futbalu bola však prisilná na to, aby sa s ním Janko Kočiščin definitívne rozlúčil. Riešením bola rozhodcovská píšťalka, ktorá mu umožnila naďalej pôsobiť vo vzrušujúcom futbalovom dani; tentoraz už nie ako aktívny futbalista, ale ako futbalový rozhodca.

Dlhoročná rozhodcovská kariéra Jána Kočiščina sa začala v roku 1972 po úspešnom absolvovaní rozhodcovských skúšok (16. februára 1972), ktoré sa týkali teoretickej prípravy a telesno – kondičnej zdatnosti. V oboch úspešne obstál, a tak mohol vstúpiť do komunity dôležitých aktérov futbalových zápolení – rozhodcov s kvalifikáciou futbalového rozhodcu III. triedy. V priebehu nasledujúcich dvoch desaťročí (1972 – 1992) pôsobil ako rozhodca vo východoslovenskom futbalovom zväze a postupne úspešne napredoval. 4. marca 1973 po absolvovaní viacdňového sústredenia rozhodcov a úspešnom zavŕšení rozhodcovských skúšok v Košiciach nadobudol kvalifikáciu futbalového rozhodcu II. triedy. Kvalifikáciu rozhodcu I. triedy získal 16. mája 1982 po absolvovaní rozhodcovského školenia v Bratislave.

Profesia futbalového rozhodcu kladie vysoké nároky nielen na jeho fyzickú prípravu, ale aj na jeho psychickú odolnosť. Futbaloví fanúšikovia ho vnímajú a hodnotia v priebehu priameho účinkovania – rozhodovania v konkrétnom zápase či už v pozícii hlavného alebo postranného rozhodcu. O jeho fyzickej a psychickej (mentálnej) príprave obyčajne veľa nevedia. Každý rozhodca však musí v priebehu roka absolvovať pravidelné previerky stanovené konkrétnou komisiou futbalového zväzu zamerané na overovanie fyzickej kondície rozhodcu, overovanie poznania futbalových pravidiel prostredníctvom písomných testov, videotestov a ústnych pohovorov. Iba systematická domáca fyzická a teoretická príprava, ktorá si akiste vyžaduje veľa času a odriekania, môže rozhodcovi zaručiť úspech na skúškach a následne aj v jeho kvalitne odvedenej práci na ihrisku.

Ani ukončenie kariéry futbalového rozhodcu nebolo pre Jána Kočiščina definitívnou rozlúčkou s futbalom. Aj naďalej zotrval vo futbalovom hnutí, najprv ako futbalový delegát v kraji (až do dovŕšenia šesťdesiatky v roku 2007), potom ako futbalový delegát v okrese a v tom sa angažuje dodnes. 12. apríla 2013 získal Ján Kočiščin v Bratislave najvyššiu možnú licenciu v pozícii futbalového delegáta, t. j. licenciu A. Jej udržanie predpokladá pravidelnú obhajobu pred licenčným komisárom po uplynutí štyroch rokov.

Záslužnú prácu vo futbalovom hnutí (či už na poste futbalového rozhodcu alebo futbalového delegáta) ocenil kompetentný nadriadený futbalový orgán (Východoslovenský futbalový zväz) vyznamenaniami udelenými pri jeho okrúhlych a polokrúhlych životných jubileách.



Ján Kočiščin ako rozhodca v zápase šebastovského futbalového mužstva.

Horný rad zľava: Ján Kočiščin, tréner Semančík, Kekeľ, Pribiš, Mikita, Seman, Olejňák, Sinaj, Eštočák, Krajňák.

Dolný rad zľava: ?, Hul'a, J. Novák, M.Gajdoš, Ľ. Novák, Roman, Jakubčo. Foto: archív Jána Kočiščina.

Pri jeho 60. narodeninách to bola pamätná plaketa, pri 65. narodeninách bronzová medaila, pri 70. narodeninách strieborná medaila a pri 75. narodeninách zlatá medaila. Všetky udelené ocenenia mu pripomínajú nielen ocenenie dobre odvedenej práce súvisiacej s futbalom, ale aj roky odriekania a odlúčenia od rodiny a výchovy syna a dcéry, ktorej hlavné bremeno niesla celé roky na svojich pleciach jeho manželka Mária, za čo je jej Janko aj po rokoch veľmi vďačný.

Dlhoročný život s futbalom Jánovi Kočiščinovi síce mnoho vzal (najmä z rodinného života; časté odlúčenia od manželky a detí), ale mu, ako po rokoch bilancuje, aj mnoho dal. Okrem nespočetného množstva futbalových zážitkov to bolo aj mnoho priateľov a dobrých známych z futbalového hnutia, s ktorými sa dodnes rád stretáva. Práca vo futbalovom hnutí sa mu stala celoživotným koníčkom, ktorému sa venuje do dnešných dní. Naučila ho dochvilnosti, systematickosti, duševnej a telesnej odolnosti či vytrvalosti, ktoré preniesol aj do svojho civilného života.

Paralelne s pôsobením v pozícii futbalového rozhodcu zastával Ján Kočiščin krátke obdobie na začiatku osemdesiatych rokov 20. storočia (1983 – 1985) významné postavenie vo vedení šebastovského futbalového klubu, v ktorom v tom čase medzi jeho spolupracovníkov, ako spomína, patrili Ondrej Geleta, Jozef Regec či pán Goban. Mužstvo viedol tréner Eduard Holinga.

Medzi naliehavé úlohy, ktoré museli funkcionári v tom čase riešiť, patrila, podľa jeho spomienok, najmä povrchová úprava zamokrenej a nerovnej časti hracej plochy, na ktorú sa po odbornom geodetickom zameraní (realizoval ho bezplatne Ladislav Hriciáš) ručne fúrikmi navážala škvara, ktorou sa zhutňovalo podložie trávnik. Bezplatný dovoz škvary nákladným autom zabezpečoval šofér Bartolomej Komka. Vďaka ústretovej pomoci miestnych obyvateľov, ktorí mali blízko k futbalu, sa vedeniu futbalového klubu darilo organizovať viaceré svojpomocné práce realizované s minimálnymi nákladmi. Miestny národný výbor v tom čase finančné prostriedky na chod futbalového klubu neposkytoval. Jeho funkcionári boli nútení sami hľadať finančné zdroje na komplexnú prevádzku klubu.

Legálnym riešením problému bolo založenie spoločnej firmy (pridruženej výroby) futbalových klubov TJ Nižná Šebastová a TJ Vyšná Šebastová, ktorá bola schopná svojimi pracovnými aktivitami vygenerovať dostatok financií potrebných na bezproblémovú prevádzku klubu a všetkých s ním spojených aktivít. Išlo o výdavky na údržbu ihriska a príslušných prevádzkových priestorov, výdavky na cestovné a stravné hráčov, stanovené platby pre rozhodcov, stanovené mesačné platby hráčom za zápasy a tréningy, stanovená mesačná platba trénerovi mužstva atď. Vďaka zabezpečeniu dostatku finančných prostriedkov mohli sa hráči šebastovského futbalového mužstva plne sústreďovať na zvyšovanie kvality predvádzanej hry a z nej plynúci zisk bodov potrebný na postup z aktuálnej súťaže do vyššej, čo bolo trvalým napĺňaním ambiciózných cieľov šebastovských futbalových funkcionárov, medzi ktorými v tom čase pôsobil aj Ján Kočiščin.

Okrem zápasov v rámci domácej futbalovej súťaže usilovali sa funkcionári šebastovského klubu aj o nadväzovanie družobných stykov či vzťahov so zahraničnými, ako aj domácimi futbalovými klubmi. Z čias Jankovho „funkcionárčenia“ v šebastovskom klube mali jeho futbalisti, ako si dodnes živo spomína, futbalovú družbu s poľským futbalovým klubom Radymna. V roku 1984 sa na jeho pozvanie zúčastnili na ich futbalovom turnaji. Podobne sa neskôr „revanšovali“ aj Šebastovčania, keď na domáci organizovaný turnaj pozvali aj družobný futbalový klub z Poľska. Spomedzi domácich futbalových klubov mal v tom čase šebastovský klub družbu s futbalovým klubom v Kamenici pri Lipanoch. Oba kluby organizovali futbalové turnaje, na ktoré sa vzájomne pozývali.

28. apríla oslávil Ján Kočiščin v dobrom zdraví svoje 77. narodeniny, ku ktorým mu úprimne blahoželáme.

Marián Bilý



Ukončené revitalizačné projekty v Nižnej Šebastovej – šebastovské „námestie“ a Panská záhrada

Dvomi najvýznamnejším a finančne najnáročnejším projektom revitalizácie dominantných území v Nižnej Šebastovej (šebastovského „námestia“ pozdĺž Šebastovky na ul. Slanskej a Panskej záhrady pri starobyľom šebastovskom kaštieli) sme v našom periodiku venovali systematickú pozornosť prakticky od samého začiatku. Konkrétne od ohlásenia ich realizácie kompetentnými orgánmi mesta, cez prípravné práce na projektovej dokumentácii revitalizácie oboch území (OZ NNS dokonca iniciovalo projektovú dokumentáciu revitalizácie Panskej záhrady a po jej vypracovaní v študentskom ateliéri Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre ju predložilo na prerokovanie kompetentným zástupcom mesta) až po realizáciu stavebných prác na oboch projektoch. Priebežné pozitívne hodnotenia a rovnako aj kritické pripomienky sme publikovali na stránkach viacerých čísel Šebešských noviniek.

Schválením dlho očakávaných projektov revitalizácie oboch šebastovských území kompetentnými orgánmi mesta, následne aj Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR v Bratislave a získaním grantov so solídnym finančným zabezpečením v prevažnej miere z fondov Európskej únie, ako aj s percentuálne presne stanoveným príspevkom z mestskej pokladnice svitla nielen medzi členmi nášho združenia, ale akiste aj medzi mnohými obyvateľmi miestnej komunity nádej, že dominantné územia Nižnej Šebastovej konečne nadobudnú architektonicko – estetickú i úžitkovú podobu hodnú dvadsiateho prvého storočia.

Dôkazom dôležitosti, ktorú sme obom územiám od samého začiatku prikladali, boli naše konštatovania v článkoch na stránkach nášho periodika, kde sme v tejto súvislosti uviedli: „Ak sú šebastovský kostol a kaštieľ miestnymi architektonickými a kultúrnohistorickými dominantami, a obe historické pamiatky takými nesporne sú, potom aj priestory v ich blízkosti treba chápať ako najreprezentatívnejšie územia danej mestskej časti. Máme na mysli (pamiatkovo chránené) územie v bezprostrednom susedstve kaštieľa, terajšiu Panskú záhradu a rozľahlejšie územie pred kostolom majúce (pozdĺž Šebastovky) charakter miestneho námestia. Spomínané územie pred kostolom síce taký štatút (pamiatkovo chráneného územia) nemá, ale ide o reprezentatívne, centrálné postavené územie s charakterom námestia.“ Pokladali sme preto za dôležité zdôrazniť, aby sa aj k architektonicko – estetickému riešeniu tohto územia pristupovalo rovnako citlivo nielen vzhľadom na jeho centrálnu polohu, ale aj vzhľadom na jeho nesporný historický význam.

V jednom z neskorších čísel nášho periodika (vydanom po sprístupnení projektovej dokumentácie a začatí stavebných prác na prvom projekte – ul. Slanská) sme v tejto súvislosti uviedli aj kritické pripomienky k navrhovanému projektu revitalizácie šebastovského „námestia“: „Plnohodnotný (to zdôrazňujeme) projekt (nie neúplný, „nedotiahnutý“, ako je ten aktuálne navrhovaný) komplexnej revitalizácie centrálného územia Nižnej Šebastovej a Projekt revitalizácie šebastovskej Panskej záhrady predstavujú ťažiskové projekty, ktoré natrvalo určia krajinu – architektonickú podobu dominantných území mestskej časti Nižná Šebastová. Ich dôležitosť priam predurčuje veľkosť pozornosti, ktorá by sa im mala venovať zo strany kompetentných orgánov mesta, teda mala by byť porovnateľná s tou, ktorá sa venuje centrálnym územiám mesta. Iba tak sa podarí umocniť dojem kompaktnosti mesta vrátane jeho mestských častí.“

Naše kritické pripomienky vznesené už po sprístupnení navrhovaného (a schváleného) plánu revitalizácie územia šebastovského „námestia“ (oficiálne ul. Slanská) sa v danom čase nestretli s porozumením zo strany niektorých kompetentných pracovníkov mesta, ktorí ich pokladali za neopodstatnené



Nedokončený mlatový chodník pozdĺž Šebastovky. Foto: M. Bilý

a prehnané. Do istej miery nás to vtedy zneistilo a nútilo premýšľať, či sme to s kritikou neprehnali, ale boli sme presvedčení o našej pravde a zotrvali sme na našom postoji. Súčasnú hodnotenie z odstupe času (po minuloročnom dokončení stavebných prác na prvom projekte revitalizácie) potvrdilo, že naša vtedajšia kritika bola opodstatnená.

Akokoľvek kvalitná by bola realizácia stavebných prác (aj o nej však existujú pochybnosti, o ktorých sa zmienime neskôr) pridržiavajúca sa daného plánu revitalizácie, nemohla by naplniť naše architektonicko – estetické predstavy komplexného riešenia daného územia vzhľadom na výrazný potenciál, ktorý sme v ňom videli kvôli jeho polohe a významu pre danú mestskú časť. Problémom bol totiž už novo predložený plán s výraznými zmenami oproti pôvodnému plánu, ktorého autorkou bola niekdajšia hlavná architektka mesta Ing. arch. Mária Čutková. V novo navrhnutom pláne nastali korekcie akceptujúce viaceré medzičasom realizované nevhodné stavebné zásahy do daného územia, ktoré nemali oporu v pôvodnom pláne architektonického riešenia tohto dominantného územia. Navyše v ňom boli obsiahnuté aj viaceré „nedotiahnuté“ riešenia, na ktoré sme upozornili aj na stránkach nášho periodika: „V navrhnutom pláne revitalizácie sa z neznámych dôvodov nepočíta s vybudovaním mlatového chodníka po severnej strane Šebastovky, od kostola po most spájajúci ulice Limbová a Poľná. Plánovaný mlatový chodník pre peších vedúci po oboch stranách potoka sa tak nelogicky preruší. Hoci tam má dozaista opodstatnenie aj preto, že pozdĺž cestnej komunikácie zatiaľ žiadny chodník nie je rovnako ako pri ceste na protiľahlom brehu potoka. Časť uzavretej okružnej trasy chodníka po oboch stranách Šebastovky vhodnej na prechádzky a aktívny pohyb budú tak musieť chodci či bežci absolvovať nechránení po ceste.“

Na stránkach Šebešských noviniek sme kriticky reagovali aj na iné problémové miesta na obnovovanom území daného verejného priestranstva. Konkrétne išlo o prerušenie mlatového chodníka pozdĺž Šebastovky a dláždeného chodníka pozdĺž cestnej komunikácie v centre historického územia vo vlastníctve cirkvi, kde sa chodníky „celkom nečakane a priam 'kocúrkovsky' končia a pokračujú až po prekonaní cirkevného územia.“ Vzhľadom na to, že mesto nebolo vlastníkom problémového územia, nemohlo sa uchádzať o finančnú dotáciu na jeho revitalizáciu z eurofondov. O dohodu medzi cirkvou a mestom sa však bolo treba usilovať a dosiahnuť ju už v čase prípravy projektovej dokumentácie, čo sa nestalo. Medzičasom sa daný problém podarilo po dohode cirkvi a mesta vyriešiť, no na dobudovanie chýbajúcich chodníkov sa

nenášli potrebné financie a problém tak pretrváva dodnes. Zatiaľ sa nenašli finančné prostriedky ani na prípravu nepotrebných presne vymedzených parkovacích miest pri cestných komunikáciách po oboch stranách pozdĺž Šebastovky; mnohí vodiči tak parkujú vozidlá takpovediac krížom – krážom neberúc ohľad na miestnu zeleň.

Problémom boli aj v súčasnosti preferované ekologické mlatové chodníky pozdĺž Šebastovky vyžadujúce si dodržanie presne stanoveného výberu použitých materiálov a technologického postupu pri ich kladení. Iba pri ich dodržaní možno očakávať, že budú môcť slúžiť verejnosti v akýchkoľvek poveternostných podmienkach. V tejto súvislosti sme v našom periodiku informovali aj o istých rozpakoch a pochybnostiach „u časti miestneho obyvateľstva uprednostňujúceho tradičné riešenia povrchov chodníkov pokrytých v drahšom prípade dlažbou, v lacnejšom asfaltom.“ Postavili sme sa za navrhované ekologické riešenie zodpovedajúce aktuálnej „ekologickej dobe“, ktorá dáva prednosť ekologicky vhodnejším riešeniam, akými sú aj mlatové chodníky. Zdôrazňovali sme pritom, že pri „dodržaní predpísaného technologického postupu prác a použití presne určených materiálov pri ich výstavbe by mali spĺňať všetky na ne kladené kritériá (ako napríklad tvrdosť povrchu či odvádzanie vlhkosti z neho).“ Zároveň sme



Nedokončený dláždený chodník pozdĺž komunikácie. Foto: M. Bilý

však netušene prezieravo pripomenuli: „Kvalitu realizácie šebastovských mlatových chodníkov preverí až čas.“

A naozaj, čas odhalil viaceré nedostatky nielen v súvislosti s mlatovými chodníkmi, ale aj v kvalite iných stavebných prác, napr. nezodpovedajúcu kvalitu cestných andezitových kociek použitých na cestnú komunikáciu v historickej časti pred areálom kostola určenú nielen pre ľahšie osobné, ale aj pre ťažšie nákladné vozidlá. Kompetentní pracovníci mesta upozornili stavebnú firmu v rámci kontrolných dní na zistené nedostatky a žiadali ich odstránenie; z nám neznámych dôvodov však k náprave nedošlo.

Prvú bilanciu komplexného riešenia šebastovského „námestia“ sme predstavili na stránkach Šebešských novínok už pred záverom stavebných prác na obnove tohto dominantného verejného priestranstva v Nižnej Šebastovej. V súvislosti s ňou sme uviedli: „Hneď na začiatku treba konštatovať, že v porovnaní s pôvodným stavom ide v každom prípade o posun k lepšiemu. Vzápätí si však možno položiť otázku, či sa nedalo dosiahnuť viac, či sa potenciál, ktorý toto šebastovské verejné priestranstvo vzhľadom na svoju dominantnú polohu nesporne má, v plnej miere využil. Ak daný problém uchopíme nadľahčene či priam ľahkomyselne a zostaneme v rovine žartovného konštatovania „na valal to stačí“, potom je všetko v poriadku. Ak ho však berieme vážne, a podľa nás to tak dozaista bolo i teraz je, veď išlo a stále ide o jedinečnú a nie každodennú príležitosť komplexného doriešenia vzhľadu dominantného šebastovského územia so statusom námestia, odpoveď na dané otázky už nie je celkom jednoznačne pozitívna.“

Dôvetkom k uvedenému hodnoteniu boli nasledovné varovné i povzbudivé slová: „Bolo by obrovskou chybou premárniť či nevyužiť plnohodnotne túto jedinečnú možnosť čerpania najmä európskych peňazí (s relatívne nízkym príspevkom mestských financií) na zásadnú a vysokohodnotnú komplexnú obnovu miestneho územia s výsadbým postavením, ktoré by sa tak mohlo stať vskutku reprezentatívnym, príťažlivým a architektonicky dobre zvládnutým verejným priestranstvom s námestím, na ktoré by boli hrdí nielen obyvatelia danej mestskej časti, ale aj celého mesta Prešov.“

Po ukončení stavebných prác na revitalizácii dominantného šebastovského verejného priestranstva s charakterom námestia sa ukázalo, že sme neboli jedinými pozorovateľmi priebehu a kvality odvedených stavebných prác na projekte podporenom najmä z peňažných zdrojov Európskej únie (čiastkou 301 349,70 eur) a z mestskej pokladnice (17 726,45 eur), ktorý sa realizoval v období viac ako dvoch rokov (od mája 2021 do októbra 2023).

S razantnou kritikou nekvalitne odvedenej práce na mlatových chodníkoch (konkrétne na Slanskej 42), najmä nedodržaním technologických postupov a výmenou materiálov oproti uvedeným v projektovej dokumentácii bez súhlasu mesta, ale aj s kritikou viacerých iných nedostatkov a pochybení pri realizovaní stavby (nielen na strane zhotoviteľa stavby, ale aj na strane dozorujúcich kompetentných pracovníkov mesta) vystúpil pred členmi mestského zastupiteľstva Šebastovčan bývajúci v bezprostrednom susedstve danej stavby pán Kamil Špes. Podrobné informácie o jeho vystúpení, ako aj o reakciách stavebnej firmy, ktorá stavbu realizovala, priniesol prešovský denník Korzár zo 14. marca 2024 a 26. marca 2024. Problémy a pochybenia pri realizácii šebastovského revitalizačného projektu – ul. Slanská – tak dostali patričnú publicitu v rámci celého regiónu.

Názorná prezentácia pána Špesa upozornila prítomných poslancov mesta na všetky ním zaznamenané stavebné nedostatky, ale aj iné nezákonné postupy či „prešľapy“ v zmluvnej dohodnutej stavebnej dokumentácii. Ako príklad uviedol vraj sfalšovaný podpis pracovníka mesta na dokumente odobrujúcom výmenu materiálu (andezitových kociek) stavebnou firmou bez súhlasu mesta. Konkrétny



Nepokračujúci mlatový chodník (pravá strana Šebastovky) od kostola po horný most. Foto: M. Bilý

pracovník mesta mu pri osobnom stretnutí potvrdil, že žiadny taký dokument nepodpísal a podpis na ňom nie je jeho, čo znamená, že bol dokument sfalšovaný a preto neplatný.

Zjavné právne pochybenia sa však podľa Špesa objavili aj na strane zástupcov mesta. Podľa jeho zistení bola zákazka, okrem zádržného, vyplatená skôr, ako bola ukončená, čo je evidentné pochybenie mesta; rovnako vyplatenie peňazí „v čase, keď sa niektoré materiály a mobiliár ešte ani nenachádzali na mieste staveniska na Slanskej, preto požiadal príslušné oddelenia radnice o preverenie celej veci, keďže v tom vidí podozrenie z porušenia viacerých bodov zmluvy zo strany zhotoviteľa a rovnako aj mesta, pretože nereagovalo a nekonalo.“

V tejto súvislosti požiadal pán Špes mesto o relevantné stanovisko ku konkrétnemu riešeniu nekvalitne urobenej práce; zároveň požiadal poslancov mestského zastupiteľstva o vyvodenie zodpovednosti za neštandardné postupy a činnosti v priebehu realizácie stavby. Poslanci mestského zastupiteľstva reagovali na uvedené zistenia vyjadreniami o potrebe ich preverenia; rovnako na to reagoval aj hovorca mesta Prešov Michal Hudák. Mesto Prešov sa rozhodlo poveriť kontrolou či preverení zistení hlavného kontrolóra mesta; mestský úrad vyjadril plnú súčinnosť pri kontrole zabezpečením všetkých potrebných dokumentov.

K celej záležitosti dostala v denníku Korzár priestor na vyjadrenie aj stavebná spoločnosť MBC, s. r. o., Uzovské Pekľany (z okresu Sabinov), ktorá bola zhotoviteľom stavby. Jej konateľ Ondrej Ondík obhajoval realizované stavebné práce tým, že mesto Prešov celé stavebné dielo protokolárne prevzalo. Potvrdzujú to aj jeho slová odcitované z Protokolu o odovzdaní a prevzatí stavebného diela, v ktorom sa konštatuje, že dielo bolo prevzaté „v súlade s technickými normami, štandardmi a podmienkami uvedenými v stavebnom povolení za použitia riadnych a vhodných technologických postupov a v súlade s projektovou dokumentáciou k stavbe“.

Podľa jeho vyjadrenia bola stavba zhotovená „v súlade s technologickými postupmi a s predloženou projektovou dokumentáciou. Pokiaľ sa v procese realizácie diela vyskytli akékoľvek zmeny, či už materiálové alebo stavebno-technické, vždy sme to mali primárne odkonzultované so zástupcami mesta Prešov a aj písomne odsúhlasené.“ Navyše konateľ zdôraznil fakt: „Dielo bolo už aj úspešne skolaudované právoplatným rozhodnutím príslušného stavebného úradu.“

Celá záležitosť (hľadanie zodpovedných za uvedené pochybenia) zostáva nateraz otvorená. Čierny Peter, ktorým sú nenaplnené predstavy o kvalitnom architektonicko – estetickom riešení a stavebnej realizácii šebastovského „námestia“, zostal v rukách obyvateľov Nižnej Šebastovej.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Marián Bilý



Slávnostné strihanie pásky pri oficiálnom otvorení zrevitalizovanej Panskej záhrady v Nižnej Šebastovej dňa 7. mája 2024. Strihajúci zľava: primátor F. Ol'ha, poslanec P. Neupauer, poslankyňa E. Lipková, poslankyňa M. Kollárová. Foto: M. Bilý. Podrobnú informáciu o priebehu revitalizácie miestneho pamiatkovo chráneného parku prinesieme v budúcom čísle Šebešských noviniek.

Z e-mailovej pošty čitateľov nášho periodika:

"Marián, dvakrát som si prečítal prvé číslo tohtoročných Šebešských noviniek, ktoré Ty komplexne pripravuješ; zvyčajne si hovoríme – dobrá robota sa sama (po)chváli, áno, súhlasím, no za tou robotou je konkrétny človek, ktorý ňou pohýna, naplňa ju zmysluplným obsahom a kultivovanou formou. A v tomto prípade ide o zmysluplným obsahom naplnený, novinársky dobre zvládnutý útvar s dobre či funkčne vymedzenými témami, ktoré jednoznačne smerujú tam, kam patria – k miestnemu (šebastovskému) čitateľovi, no nielen k nemu – aj širšie, pretože Nižná Šebastová patrí do extravilánu tretieho najväčšieho mesta na Slovensku – Prešova. A tak aj ja ako Prešovčan čítam Tvoje – vaše - novinky so záujmom, lebo som zvedavý ... – na históriu i súčasnosť Nižnej Šebastovej, so záujmom o ľudí tvoriacich jej príbehy v minulosti i v súčasnosti. Tak Ti, priateľu, žičím plnú nošu invencie, ktorá je základným predpokladom na každú dobre zvládnutú robotu. A Ty ju takú robíš, lebo to vieš. S pozdravom **František Ruščák – jazykovedec, básnik.**"
6. február 2024

„Dnes som dočítal Tvoju knihu (**V spätnom zrkadle**, s podtitulom *Osobnosti, udalosti, miesta a problémy Nižnej Šebastovej v plynutí času, poznámka M. B.*), čo si ju isto písal s energickým tlkotom srdca. Je to vidno v každom riadku a každom fakte. Ďakujem, že si mi ju poslal. Čosi som sa narobil na knihách, ale musím povedať, že tá Tvoja je nabitá faktami a spracovaná tak, že isto podobnú ťažko by som našiel inde. ... Čítam, že si fungoval v Indii. Môj syn tam točil film, ktorý bol ocenený na Festivale ázijských filmov. Bol som chvíľu pri natáčaní a ostali mi nezabudnuteľné zážitky. Prepáč, že sa nekresťansky chválím, ale k starobe (86) to možno patrí. Ďakujem ešte raz a ostávam v úcte! **Jaro Šurkala – konateľ, Polygraf Slovakia.**"
10. apríla 2024

Murphyho zákony:

- Kladivo padajúce dolu z lešenia vždy padá tak, aby urobilo čo najviac škody.
- Chlieb vždy spadne na zem natretou stranou.
- Keď si umyjete auto, vždy začne pršať.
- Pokazený počítač vždy začne fungovať, keď ho ukážete IT špecialistovi.
- Skratka je vždy nakoniec dlhšia ako pôvodná trasa.
- Všetko dobré v živote je buď nelegálne, nemorálne, alebo z toho priberiete.
- To, čo hľadáte, je vždy na poslednom mieste, na ktorom ste to hľadali.
- Vždy sa stane presne to, čomu sa najviac bránite.
- To, čo ste dlho hľadali, nájdete po tom, ako ste to práve nahradili.
- Najmenej skúsený rybár vždy chytí tú najväčšiu rybu.
- Ak máte pero, nemáte papier. Ak máte papier, nemáte pero. A ak máte oboje, nemáte si čo zapísať.

3	4	6		9	2		5	
9	5							2
					4			
5				1				
		8	2		9	5		
				7				1
			7					
8							3	6
	6		3	2		8	9	7



OZ Naša Nižná Šebastová Vás pozýva
na

ŠEBASTOVSKÝ DEN DEŤÍ

8. ROČNÍK

2024

2. 6. 2024

V REVITALIZOVANEJ PANSKEJ ZÁHRADE

PROGRAM:

14.00 – 16.00 h. hry a súťaže pre deti

16.00 – 17.00 h. divadelná rozprávka
Mestské divadlo Rožňava

17.00 – 18.00 h. street dance workshop
pre deti - tanečná škola Dee Flow

18.00 – 19.00 h. voľný program

Čakajú na vás:

- nafukovacie atrakcie
- maľovanie na tvár
- animačný program
- sladké odmeny pre deti za súťažné aktivity
- cukrová vata
- občerstvenie

